

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzörri hirté-
tésnél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Indítvány*)

a gazdasági egyesület ujjalakítása iránt.

acára annak, hogy egyesületünk vezetése jelenleg is tevékeny és buzgó kezekbe van letéve, nem lehet tagadni, hogy maguknak az egyesület tagjainak részéről is egyre gyakrabban hallani panaszokat, melyek az egyesület működését vagy kicsinylik, vagy keveslik.

Részletekbe ható megfontolás után csakugyan nem lehet tagadni, hogy az a munkakör, melyben az egyesület mozog, annyira szűk és egyhangú, hogy az egyesület terjedékének geográfiai hatáiraival éppen nem arányos.

Versenyek és kiállítások rendezése körül már újat szervezni nem levén mód, tehát alkalom sincsen arra, hogy ezek által az egyesület iránti lohadó érdeklődést élesszük. Mert hiszen természetünk egyszínűsége, fajilag és minőségileg ugyszólván megyszerte való azonossága; mintegy önként magyarázza, hogy az egyik kiállítás csak másolata lehet a másiknak. Erészben elég a Szabadkán ez őszön tartott terménykiállítás tanulságaira hivatkozni.

A közönség és kivált a tagok jóléte és előnyei érdekében hozott újító indítványok, részint kellő befektethető tőke hiányában, részint a mindent megdermesztő közöny miatt, amint eszméileg megszülettek, pár napi megbeszélés után, mint tisztavirágok, megsemmisültek.

Ezen futólagos előzmények önként tanácsolják, hogy a legközelebbi taggyűjtési évad beállta előtt okvetlenül szükséges az egyesület életrevalóságának fokozása iránt lépéseket tenni, de úgy, hogy azok senkinek különös áldozatba ne kerüljenek.

E lépés volna — elvben kifejezve: a gazdasági egyesület munkakörének kibővítése. Oly módokról és összeköttetésekről kell tehát gondoskodni, melyek alkalmasok a megye gazdálkodó közönségét az egyesület iránti állandó érdeklődésben megtartani s ezen így lekötött figyelmet minél rövidebb időközökben s minél többféle oldalról fokozni és élénkíteni.

A választmányának tehát utat kell találnia arra, hogy minden mozzanat, amely a megye termelési viszonyaira vonatkozik, a lehető leg-rövidebb és legközérdekűbb alkalommal a tagok tudomására juttatassék és akár hasznos tanulság, akár jövő mihez tartás végett, célszerűen csoportosítva, megyei vagy akár járási érdekszempontokból nyilvánosan megbeszéltessek.

Evégből a gazdasági egyesület, mint legáltalánosabb megyei agrikultur forum, kell, hogy első gyűjtő medencéje és viszont gyors híradója legyen mindazon eredményeknek, munkálatoknak és törekvéseknek, melyeket akár állami, akár törvényhatósági, akár magán- vagy társulati egyének, kikre egyes gazdasági teendőik gondozása bízva van, időszakonként hivatalukból vagy megbízásukból kifolyólag följegyezni és ismertetni hivatva vannak.

Ilyenek volnának első sorban az állam által minden közigazgatási bizottságba kinevezett közgazdasági előadók. Ezek jelenleg, ezer más teendővel elhalmozott bizottságokban végzik, — ha végzik — előterjesztéseiket; a kikhez az intéztetik, legtöbbszörre nem is sokat értenek a szakszerűbb kérdésekhez, de a mennyiben értenek is, nem szentelhetnek időt és fáradságot csupán egyik munkáguknak kiválóképpen. Másrészt ezen intézkedés azért sem hozza meg ily alakban a maga kívánt gyümölcsét, mert a közgazdasági előadók által pengetett hasznos né-

*) Ezen szerény indítványt a gazdasági egyesületnek rendszerint a megyei decemberi közgyűléssel összeeső ülésére szántam; ezen ülés azonban — bizonyára fontos okok miatt — elmaradt. Így aztán jónak láttam vele itt most a t. közönség elé állani, azon kérés kapcsán: legyenek szívesek az egyesület és a jó ügy barátai ezen szörványos eszmefördekhez hozzászólni azért, hogy a legközelebbi választmányi ülésen lehetőleg minden oldalról megvilágítva és tőkletesen nyújthassam be. Szerk.

zetek s indítványok vagy soha, vagy csak hosszú hivatalos kerülő úton — a miniszteriumok megjárásával — akkor kerülnek az érdekeltek elé, mikor már vagy egészen elévültek, vagy megszüntek időszerűek lenni, vagy — és ez minden esetben áll — az ujság és vidékhez szabott individualizálás vonzó érdekét rég elvesztették.

Továbbá megyénkben öt törvényhatóság levén, három közgazdasági előadónk is van, a kik azonban se személyes, se kölcsönös, se hivatalos érintkezésben nem levén egymással: előadományaikból a megye viszonyainak időnkinti képét megalkotni nekünk, a kiket legjobban érdekelne, nem lehet.

Vizsont, ha ezen közgazdasági előadók a megyei gazdasági egyesülethez juttatnák előterjesztéseiket, akkor mindenekelőtt lenne megfelelő kontrol, mely őket az államtól kapott és megdíjazott küldetésüknek időben pontos, tartalommal lekiismeretes ellátására, felelősség terhe mellett rászorítaná. E mellett időközi jelentéseikből az egyesület illető szakközege kidomboríthatná a megye gazdasági állapotának évadonkinti hű képét s azt egyidejűleg föl a magas miniszteriumhoz s le az érdeklődő nagy közönséggel, az egyesület tagjaival közölhetné.

Szembeszökőleg világos tehát, hogy a közgazdasági előadók a megyei gazdasági egyesületbe illesztése nemcsak az egyesület érdekeit, hanem a magas kormányzat agriculturalis intencióit is teljesen kielégítené és megtermékenyítené.

A mi e részben fentebb elmondatott, teljesen áll és ráillik a magas földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium által járásonkint kinevezett gazdasági tudósítókra, a megyei hatóság által rendszeresített faiskola-látogatókra, a megye területén folyó selyemtenyészési intézkedések foganatosítására, a létező pomologiai egyesületek, méhészeti stb. társulatok működésére.

Az előbbi háromnak érdekkörünkbe való bevonása egy indokolt kérvényre, az utóbbiaké barátságos felszólításra bizonyára sikerülne.

Ha mindezen és még számos itt mellőzött egyének mindnyájan a gazdasági egyesület fenntartása alá tartoznának, illetőleg a kormány által kinevezett gazdasági közegek a kormányhoz szóló előterjesztéseiket egyidejűleg a gazdasági egyesület elnökségéhez is benyújtani köteleztetnék: akkor az egyesület mintegy központi tudósító irodája lenne a megyében folyó összes gazdálkodási mozzanatoknak és közérdekű állapotoknak.

Ha ezeket az egyesület még frissebben alkalmas módon közforgalomba hozná, okulásul, mihez tartásul vagy hírül is érdekes alakban a tagok közé juttatná: bizonyára sok oly egyént megnyerne ügyének, a ki most érdekkapocs hiában idegenkedik az egyesülettől.

Nem tartozhatik egy ily elvi indítvány keretébe, melyet különben sem szakértő, csak egyszerűtől sugalmazott műkedvelő tesz, részletekbe ható boncolgatása a létező állapotoknak; sem módszeres kidolgozása az ajánlott reformok mikéntjének.

Teljes nyugalommal bízom azért indítványomat a gazdasági egyesület barátainak, különösen hangadó vezérférjainak bölcs belátására; magam részéről csak mint szerény, de törhetlen meggyőződést jelezvén azt, hogy ezen a kormányra és egyesületre egyaránt előnyös javaslat figyelmet érdemel már azért is, mert kétséget kizárólag igazolja azt, hogy van a mostaninál nagyobb munkakör létesítésére s így nagyobb érdeklő biztosítására újabb költségeket nem involváló alkalom.

Ezek után indítványomat szíves pártolás és a magas kormányhoz küldendő indokolt kérvény szerkesztése végett a t. egyeleti választmány szíves jóakarátába ajánlom.

Zombor, 1884. január hó 10-én,

Dr. Molnár István Lajos,
gazd. egyt. választm. tag.

Átjáróink.

Ha az ember főutcánkon, kivált forgalmas alkalmakkor végig megy, veheti észre, hogy a Koszanits üzletétől a Falcione-féle sarokboltig sokkai nagyobb a forgalom, mint a másik oldalon. Ezen tünemény korántsem a véletlen műve: mert szabályszerűen ismétlődik, és napról napra egyformán hasonló. E tüneménynek egyszerű magyarázatul szolgál az, hogy a városnak lakottabb része a forgalmasabbnak mondott utcádon fekszik s így az a száz meg száz tisztviselő, kereskedő, iparos és gazda, a kinek hivatali vagy üzleti ügyben a városházától a megyeházig dolga akad, mind azon a vonalon közlekedik a megyeháza felé.

Azonban ezen természetesen okon kívül még más — látszólag csekély — tényező is bir befolyással arra, hogy a forgalom és közlekedés a főutcának a déli oldalára tömörül. Ilyen látszólag csekély, gyakorlatban mégis fontos tényező az, hogy a főutcán egy átjáró sincsen.

Már magában feltűnő az, hogy olyan hosszú vonalon, csupa kereskedők által lakott utcában nincs átjáró akkor, midőn a város egyéb részeiben, még mellék közeiben is, akadnak a forgalmasabb pontokon vagy utcatorlatoknál átjárók.

Igaz ugyan, hogy a főutca ki van kövezve; de az is igaz, hogy az egésznek teknőszerű lejtje van a nélkül, hogy a benne összegyülemelő csapadékot gyorsan és pontosan eltszítaná. Továbbá helytelenül ugyan, de tényleg ott a főutcában van nemcsak országos, hanem heti vásárainknak java része; úgy hogy minden ilyen alkalomkor maga a sok ott álló igás, jármű és árubódé ugyszólván akadályozza a szabad gyalog közlekedést; minek folytán a túlnépesség által dominált oldal, a másiknak rovására érvényesíti természet adta előnyeit.

Mindezen körülmények együttesen azt okozák, hogy az éjszakai oldal kevésbé forgalmas és a rajta levő üzletek korántsem örvendenek olyan látogatottságnak, mint átellenben. Legjobban bizonyítja a felhozottak igazságát az, hogy az éjszakai oldalon a boltok hasonló terjedelem és minőség mellett is, határozottan olcsóbbak mint a délin. Más városokban, a hol a rendet és egyenlőséget a részletekig maga a közönség ellenőrzi és szabályozza, az egyik utca oldal semmiféle előnyt nem enged meg a másiknak, a saját rovására; sőt a köztörvényhatóságnál is odaműködik, hogy valamely utcának egyik oldala a másiknak hátrányára ne emelkedjék. A legaprólékosabb intézkedések, pl. lámpák lerakása, ha nem egyenlő mértékben történik, kereskedelmi fontosságú városokban disputák tárgyát képezik.

Mi ugyan hajszálhasogatásokba keveredni nem akarunk; hanem a forgalom kegyelme és egyöntetősége érdekében kívánók, hogy a fejtegetett hiány, főutcánkból kiküszöböltessék. Ezt parancsolja az egyforma mérték általános elvén kívül az adózók aránylag egyforma teherviselésére való méltányos tekintet.

Ily átjárók volnának építendő a Koszanits-ház sarka és a Csitaonca között, továbbá a Heindlhofer féle emeletes ház és a takarékpénztár között annál inkább, mert mind a két mondott vonal egyuttal egy-egy utcának szájába torkollik. Hasonlóképpen szükséges volna átjáró a kereskedelmi és iparbank kapujától a nagy szerb templom telkének kikönyöklő sarkáig.

Ezen méltányos panaszt, illetőleg kérelmet, az érdekelte háztulajdonosokon és üzletembereken kívül, a nagy közönség érdekében is figyelmükre kellene méltatlanok tisztelt városatyáinknak. Mert lehetetlen, hogy ne érezték volna már ők is hetivásáronkint a fentebb fejtegetett kényelmetlenségeket; valamint nem tehető fel az sem, hogy sáros, lucskos időjárás alkalmával a főutca teknőjében összegyülemelő víz és piszok ne bosszantotta volna őket.

Ellenben, ha az érintett két-három átjáró kiépül, egyrészt nagyobb és kézzreosabb alkalom

lesz az egyenletesebb forgalomra; másrészt a fútca mintegy három parcellára osztatik s az átjárók természetesen figyelemzetni fogják a kocsiakat, hogy ott szabad helyet hagyjanak.

Hogy mellékutcaink hasonló misériáról ne szóljunk, még csak az apatini utcáról emlékezünk meg.

Ez a városnak egyik leghosszabb, legegyszerűsebb fútcaja, a ki- és beviteli forgalomnak fő vonala s az egésznek hosszában nincs több egy, sóhajok hidja néven ismert, roskatag fabürről. Azért ismerős pedig sóhajok hidja címe alatt, mert a kit rákényszerít sorsa, szorongó lélekzettel, lábujjhegyen settenkedik át rajta.

Hogy egyebet ne említsünk, az onnan bejövő utcák szájánál, de azonkívül a mindenki által naponként fölkeresett városi fizikus és óvoda között, valamint alább a most deszkapadlóval fódott átjáró helyen, minél előbb kellene átjárókat csináltatni. Nem hinné el az ember, ha nem látná, milyen kényelmetlen és akadékos az, ha az ember nem talál átkelési alkalmatosságot.

Ezen szerény felszólalást újból is ajánljuk városunk atyáinak tettekre szíves figyelmébe s jó akaratába.

Hírek.

Főispán ur ömeltósága e hó 10-én több napi tartózkodásra Budapestre utazott.

Kiállítási értesítő. I. Az országos általános kiállítás budapesti kerületi bizottsága f. évi január hó 2-án 137-ik sz. a. kelt átírataiban a zombori bizottságot arról értesítette, hogy a bejelentési ívek beküldésének határideje 1884. március hó 31-éig megnyújtott, úgy, hogy a mondott időhatárig beérkezett bejelentések után a rendes térdijon kívül semmiféle térdijon többlet nem fog szedni. E rendszabály a zombori kiállítási bizottság indokolt kérelmére történt és megnyugtatólag szolgálhat mindazoknak, a kik e tárgyban a zombori központi bizottsághoz felvilágosításért folyamodtak.

II. Minden kiállítási helyi-bizottságnak, a kiállítás központi bizottságának, a nagyobb kiállítóknak és mindenkinek ki ez ügy iránt érdeklődik, melegen ajánlható, a »Kiállítási Utmutató« megszerzése, mely minden a kiállításra vonatkozó szükséges felvilágosítást megad. E könyv ára 60 kr. A megrendelések alulírott nál eszközölhetők. III. Az országos bizottság, hivatalosan a következőkről értesíti a zombori bizottságot: »Az általános szabályzat 6. §-ának 2. bekezdése szerint azon kiállítók, akik több mint egy csoportban akarnak kiállítani, rendszerint minden csoport számára külön bejelentő ívet kötelesek betölteni. Ez esetben a bejelentő ív »Szatiztikai adatok« című rovatában megemlítenő, hogy az illető több, és mily csoportban jelentett be tárgyakat. Minthogy pedig több oly eset merült már fel, hogy az egyes bejelentők, anélkül, hogy kollektív kiállítást akarnának rendezni, több csoportba tartozó különböző tárgyakat egy bejelentő iven jelentettek be, mely körülmény a bejelentő ívek kezelését felette megnehezíti, különös figyelmébe ajánlom ennél fogva a t. bizottságnak, hogy a bejelentések alkalmával a különböző csoportokba tartozó tárgyaknak külön külön leendő bejelentésére kiváló figyelemmel lenni sziveskedjék, az esetben pedig, ha kollektív kiállítás szándékoltatik, e körülményt a bejelentő ívre jegyeztesse fel. Figyelemzettem egyszersmind a t. bizottságot, hogy azon bejelentőkkel, akik élő állatokat akarnak kiállítani, közölni sziveskedjék, hogy a kiállítás e részének térdija és szabályzata csak később lesz megállapítva, s így az élő állatok bejelentése ezen külön szabályzatok kihirdetéseig elhalasztandó. Gróf Zichy Jenő s. k. II. elnök.

Dr. Margalits Ede, a Zombor kerületi kiállítási bizottság titkára.

Meghívó. A zombori jótékony magyar nőegylet f. 1884-ik évi február hó 2-án a »Vadászkürt« szállóház nagytermében jótékony célra táncvigalmat rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Belépőjegyek 1 frtjával a vigalom estéjén a pénztárnál válthatók. Felülírtak a jótékony célra vannak szárvá és hírlapilag fognak nyugtáztatni. Kezdeté est 8 óra. — A bál rendezésében és a jegyek elárulásában Kőrös Eszter, mint a rendező bizottság elnökét, támogatni fogják: Czédler Teréz, Birvalszy Zsófia, Kohut-Nagy Ilka, Tunner Mária és Bittermann Magdolna. A nőegyleti bál iránt évenként mindig nagy az érdeklődés és a meggyőzől is számosan meg szokták látogatni e sikerült mulatságokat.

Értesítés. Tisztelt előfizetőim! értesítem, miszerint »Ujabb költeményeim« kötete, nyomdai akadályok miatt, csak e hó vége felé jelenhetik meg, miért is szíves várákosukat kérem. Zomborban, 1884. évi január hó 9-én. Dömötör Pál

Figyelemzetés. A zombori polgári kaszinó-egylet elnöke felhívja azokat, kik a folyó évben már nem akarnak az egyesület tagjai maradni, hogy ezen szándékukat a f. hó 20-áig, mint a rendes közgyűlés napjáig, akár nála szóval vagy írásban, akár az együleti szolgálnál levő iven sajátkezü névalírásukkal bejelenteni sziveskedjenek, mert különben az alapszabályok

15. § a értelmében a folyó évre is tagoknak tekintetnek, ha mindjárt ez évre külön nem is iratkoztak be. Gyászír. Lakatos Lipót Popolya község munkás jegyzője f. hó 9-én elhunyt. Béke poraira!

Egy a VIII. osztályba járó a magyar és német nyelvekben teljesen jártas, de anyagi viszonyainál fogva az iskolákat folytatni nem képes ifjú, községi jegyző oldala mellé óhaját alkalmaztatni. Szíves ajánlatok Rédei Lajoshoz intézendők.

Uj cég. Roth Mór és társa, gabonakereskedők Baján, bejelentették a szabadkai kir. törvényszéknél 1883. évi november hó 13-án.

A m. kir. államvasutak újvidék-zimonyi és india-mitrovitzi új vasutvonalszélei mentén: Péterváradon, Karlócán, Beskán, Indián, ÓPazuán, Uj-Pazuán, Batajnicán és Zimonyban, továbbá Putnicán, Ruman, Vagányon és Mitrovitzon felállított állomások állami és magántáviratok kezelésére is fel lettek hatalmazva és ebbeli működésüket már meg is kezdték.

Rejtélyes eset. Egy garai német gazda e hó 3-ikán az napon, a melyen a bajai postarablás megkíséreltetett, gabonával telt szekerekkel Bajára indult. Kocsiját az uton üresen találták. A gazda, lovak és a gabona eltűnt. Kétségtelen, hogy e két eset tettesei u. a. voltak. A nyomozás mindkét esetben még eddig semminemű eredményre nem vezetett.

Hymen. Boromiszta Tivadar, apatini volt ügyvéd, ki jelenleg O-Becsére helyezte át irodáját, eljegyezte Viciány Rezső kisszállási uradalmi tiszt kedves leányát Vilmát.

A helybeli »Olvasó-kör« 110 rendes és 120 vidéki tagot számlál. A tisztújító közgyűlés e hó 13-án 10 órakor tartatik.

Jakab Lajos, székesfehérvári színigazgató, színházunkat a miatt, hogy zenekart alkotnia nem sikerült, nem fogadta el.

A Speiser-Müller pör közbejött akadályok miatt csak f. hó 18-án, vagy a rákövetkező legközelebbi napokban fog tárgyalatni.

Az ipariskolában az esteli tanfolyam megkezdődött, öröndetes érdeklődés tapasztalható. Nagy része van ebben a kapitányság erélyes paedagogiai beavatkozásának.

Több felől panaszt hallunk a kéményseprőkre, hogy nemcsak nem járnak maguktól dolguk után, hanem két-három hivatásra is immel-ámmal állanak szolgálatra. Ez annál inkább megrovandó, mert az ő iparok korlátolt ipar és tűzbiztonság érdekébe vág.

F. hó 15-én esküszik meg Weidinger Hermin kisasszony Kun Miksa h. m. vásárhelyi ügyvéddel.

Gyászír. Körössy Gyula, helyben sokáig alkalmazva volt postatiszt kedves neje, Budapestben f. hó 8-án életének 30-ik évében jobb létre szenderült.

Balok Zentán: A kereskedő ifjuság 18-án, a tűzoltók 12-én, az Eugen szálló nagytermében.

Verbászról írják: Hubert Lajos eljegyezte Braun Etel kisasszonyt Vukovarról.

Hymen. Wundszám Ferenc, Bácsujfalu község fiatal jegyzője, eljegyezte Belohorszky Gusztáv bács újfalusi evang. lelkész bájos és szeretetreméltó leányát, Lujzát.

Jótekonyság. Kármán József újverbászi ref. lelkész újév napján 3 özvegynek 16 frtot adott. Egy szegény, de szorgalmas házaspárnak egy házat vett 270 frt értékben.

Gyógyszertárnak Bács-Földvár községében leendő felállítatása iránt akadt pályázó. Sok szerencsét hozzi. Aligha nem saját maga fogja keserű labdacait elfogyasztani.

O-Becsén a Tisza fenekéről halászok egy férfi hullát fogták ki halójukkal. A nála talált jegyzetek szerint valószínűleg gyócosos tót letegett a szerencsétlen. Kiltének kipuhatólása iránt a szükséges intézkedések megtéve vannak.

A véderőről szóló törvény módosítására vonatkozó 1882-ik évi XXXIX. törvény cikk értelmében a közös hadsereg tartalékából december hó 31-ével az illető zászlóalj állományába a következő megyebeli káplánok helyzetnek, illetőleg vétetnek át segédlelkészeként a m. kir. honvédség szabadságot állományába, és pedig: Zoni Félián és Folker Imre az észak-bácskai 4-ik, Koch József a dél-bácskai 6-ik honvéd-zászlóalj szabadságot állományába.

Csantavéren a karácsony és újév igen élénken folyt le, t. i. karácsony böjtjén 19 drb ruca lopatott el ismeretlen fickók által, ünnepe 2-ik nap estéjén több iteni lakos mulatott s végre jól bevették egymás fejét s meg is szurkálták egymást. F. hó 2-án Kovács Mihály kárára 2 drb 200 frt értékű bizott sertés lopatott el, minden nyom nélkül. F. hó 6-án Molnár J. cseléd, apását az ablakon át akarta meglőni, de megosipetett s pisztolyával együtt a topolyai kir. járásbíró-ságnál vitézkedik, nevének 260 frt értékű selyemruhát széjjeltette. F. hó 6-án éjjel Patócs Józsefet borozó társai összeszólközés után fejbeverték és fején 5 súlyos sebt ejtettek.

Baján f. hó 4-én éjjel a múlt évi éjjeli örök közül egyik az ez évi örökre a koresma ablakán át négy lövést tett forgópisztollyal, egyiknek bal karját találta egy golyó.

Az ó-kanizsai olvasó-kör könyvtára gyarapítása céljából 1883. évi december hó 31-én Szilveszter estéjén a »Magyar Korona« kávéházban táncos-, dal- és zeneestélyt rendezt. Műsor: I. 1. Szeged ünnepe. Költemény. Irta Szabados János. Előadják: Gergey Erzsike és Moser Irma k. a. 2. Sonnambula. Leybachtól. Zongorán előadja: Keresztesy Ilka k. a. 3. Népdalok. Eneklí: Szigethy István ur. 4. Erdélyi pásztorhangok. Mihály Ignációl. Zongorán előadja: Moser Irma k. a. 5. Humorisztikus költemény. Szavalja: Herz Ede ur. II. 6. Laura-valcer. Millőckertől. Hegedűn előadja: Krábl Ernő ur, zongorán kíséri: Keresztesy Ilka k. a. 7. Loreláj. — Ha a fecske. Eneklí: Kiss Gergey Mariska urnő és Gergey Erzsike k. a. 8. La traviata. Verdítől. Zongorán előadja: Keresztesy Ilka és Moser Irma k. a. ok. 9. Csevegés a nőkről. Irta és felolvassa: Huszár Samu ur. 10. Népdalok. Hegedűn előadja: Szigethy István ur, zongorán kíséri: Keresztesy Ilka k. a. — A mulatság nagyon jól sikerült.

Pavlovics Helén vegyeskereskedő Szabadkán fizetéseit beszűntette.

A szőlők adómentessége. Az 1883. évi XVII. t. c. 9. §-a szerint a szőlőnek phylloxera-mentességét biztosító homok-területen ültetett új szőlők 6 évi adómentességben részesülnek. A pénzügyminiszter most e törvény életbe léptetésére vonatkozólag körrendeletet intézett a kataszteri igazgatóságokhoz és adófelügyelőkhöz, melyben a következőket mondja: Az ily homok-területeken újból ültetett szőlők, legyenek ezen területek bármily mivélesi ágban vagy pedig terméketlenek is felvéve, a megfelelő szőlőművelési ágba és osztályba falveendőek és a kataszteri munkálatokba iktatandók: ezen változások tehát kizárólag a kataszteri igazgatóságok által tárgyalhatók és pedig olyképen, hogy ezen változások egy a helyszínére kiküldendő közeg által egy adó-árgyvaltozási F. jegyzékben felvétnék, és az utóbb a mivélesi ág- és osztályváltozásának a kataszteri munkálatokba iktatása, és hat évi ideiglenes adómentesség engedélyezése végett, a pénzügyminiszteriumhoz felterjesztetnek. Hasonló módon veendőek fel a vizzel való elárasztásra berendezett szőlők, melyekre nézve az idézett törvény 9. §-a hat, esetleg 10 évi adómentesség engedélyez: mely esetekben azonban a mivélesi ág és osztály változást nem szenvedvén, a pénzügyminiszterium által engedélyezendő ideiglenes adómentesség a kataszteri munkálatokban feljegyeztetik és az engedélyről — annak foganatosítása végett — az adófelügyelő, az adó-árgyvaltozási jegyzék átküldése mellett, kellőleg értesítetik. Az ideiglenes adómentesség a homokos területeken ültetett szőlőkre nézve a beültetést követő évtől, a vizzel való elárasztásra berendezett szőlőknél pedig az elárasztási készülékek berendezését követő évtől veszi kezdetét.

Sztrilich Mihály ügyvédi irodáját mai nappal saját házában (Apolló-utca 34. sz. a.) megnyitotta.

Petrovosszellón a szerbek karácsonyán a legények szokásos lovaglásukat végezvén, egyik ittas fővel lévén, oly szerencsétlenül esett le, hogy más nap már ismét lovagolni volt kénytelen, de most már a lovat szt. Mihály arkangyal ajándékozta.

Adán Popovics Sándor érdemű veterán jegyző fia, Szilárd, jegyet váltott Vuics Márk tekintélyes itteni terménykereskedő kedves leányával Mariska kisasszonnyal.

Tataházaról írják: Bármennyire szeretjük az új bajai szolgabíró Latinovits Gyulát, Késmárky Bélát sokan sajnáljuk.

Mióta Bikityen elkülöníték a járást, a bikityi út országút volt: két árok közt egy fertelmes bakhat. A ki e vidékről akart Bajára menni, az egész úton feltehetett, hogy dereka kitörök. Reméljük, hogy Latinovics barátunknak lesz rá gondolja. Vagy a ki félti a derekát, maradjon otthon? ... Kevés gondot fordítanak a csavargókra. Sok jár minden igazolvány nélkül. Nem ártana a csendőröknek kissé bele nézni a dologba. — Vörheny esetek itt is fordulnak elő, egymás után négy halálesetünk volt, az egyik eldozat egy 19 éves menyasszony; de népünk már ügyesebben gondolja betegjeit s a ragályos halottat sem csókolgatják sorba. — B Mateovicson a főmajor 30 tanköteles gyermekének a község és a birtokosok állítottak iskolát. Hogy a fizetés a törvényben megszabott minimum a tanító számára, magától értetik, ha megmondjuk, hogy a birtokosok új földesurak. ... Azt azonban még ezen új birtokosoktól sem vártuk, hogy dacára annak, miszerint a jegyzőkönyvben benne van, hogy ha a lelkész mint igazgató, vagy mint hitoktató ki akar menni az iskolába, kocsit adnak, most úgy beszéljenek: Ki az a plébános? Nem kell nekünk a plébános, majd felügyelünk mi az iskolára! Hiszem, hogy erélyes szolgabíráknak lesz gondolja rá, hogy a kellő felügyelet biztosítsa az iskolát, hogy a nagylelkű uraságok zugiskolává ne alacsonyítsák. — A lépést megtettem, az eredményt várom. T—y.

A zombori színház-részvény-társaságnak igazgatósága Jakab Lajos színigazgató leköszönése folytán f. évi január hó 10-én tartott igazg. ülésében a színházat f. évi február hó 1-től virág vasárnapig terjedő szünetre Tóth Béla szingigazgatónak adta ki. Társulata áll 37 tagból s 8 zenészből.

Irodalom.

Budapesti Magyar ifjuság és Leányvilág címen két ifjusági lap jelent meg, amaz fiúk, emez leánykák számára. Egynek ára 3 frt. Amazt dr Toldy László, ezt Kalocsa Róza szerkeszti. Mindkettő érdemes a pártolásra s arra, hogy jobbmódú szülők figyelmébe ajánljuk.

Uj zeneművek. Táborzsky és Parsch zenemű-kereskedésében Budapestben megjelent: »Turi Borcsa« Gerő Károly eredeti népszínművének közkeletűségű dala. 1. Pünkösöd után négy hete már. 2. Ha megvirrad. 3. Van itt a faluban (Herczenberger Istvánól). 4. Véled büntet. 5. Kalapom, kalapom csurgóra. 6. Jaj galambom (Berkes Lajostól). 7. Gondolj rózsám (Herczenberger Istvánól). 8. Nehéz, nehéz az én szívem. 9. Minden este dalogatok sokáig. 10. Nem is illik barna kis lány (Rácz Páltól). Enekhangra zongorakísérettel vagy zongorára külön alkalmazta Herczenberger István. Ára 1 frt 50 kr.

A magfigyelő állomás II. közlése.

Az 1883 évi december hó 29-én fél tizenegy órakor oly célból tettem az alantabb megnevezett magvakat a csirázatóba, hogy a lehető kedvezőtlen viszonyok közötti csirázást vehettem szemügyre. A hőfokot Reamur 8 és 20 foka között változtattam, egyik-másik magnál a nedvesítést felső öntőzessel emeltem, míg ismét másiktól a nedvességet visszavontam.

A magvak a következők: tiszta buza (Gábr Lászlól); ausztriai buza (Zsuffa András); árpa (Halbrohr); esparsette, bromus (Földművelési miniszterium); répa (érseki uradalom); köles (d. Vojnits Lukács); muhar (Vojnits Jakab); muhar (Kragujevics Száva); mák (Kis Ábel); sójabab (Szemző Gyula); vajbab (Radics); árpa (kisszállási uradalom).

A csirázás a jelzett viszonyok mellett következőleg jelentkezett: 1883. december 31-én árpa, buza, köles, muhar, mák; 1884. január 3-án bab, répa; január 4-én esparsette, bromus.

Az eredmény 1884. január 8-án a következő volt:

Melléklet a „Bácska“ 4-ik számához.

Árpa (Halbrohr — Szabadka) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 20. Árpa (Kisszállási uradalom) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 19. Buza (Gabry — Szabadka) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 19. Buza (Zsuffa — Zombor) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 19. Esparsette (földmívelési miniszt.) nagyon nedvesítve 20 szemből kicsirázott 9. Köles (id. Vojnits L. — Szabadka) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 19. Muhar (Kragujevits — Zenta) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 15. Muhar (Vojnits J. — Szabadka) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 17. Mák (Kiss Ábel — Hegyes) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 20. Répa (érseki uradalom) kétszer öntve 20 szemből kicsirázott 13. Bromus (földmível. miniszt.) nagyon nedvesítve 22 szemből kicsirázott 12. Sójabab (Szemző Gy. — Zombor) nagyon nedvesítve 20 szemből kicsirázott 13. Vajjab (Radics — Zombor) nagyon nedvesítve 20 szemből kicsirázott 19.

Radics György,
mint a magfogyó állomás vezetője.

Petrovosszellő, 1884. január 2-án.

Ha jó tudom, szerkesztő ur volt az, a ki községünket Maradiszellőnek nevezte el, pedig ez téves elnevezés, mert az a község, melynek Isten jóvoltából és az emberek akaratából van mai napság postával egyesített hírvétele, kórháza, gyógyszerháza, téglaburkolatú járója, segély-egylete és rendezett políciája, az nem utolsó község, az nem Maradiszellő, hanem Hala-diszellő.

Ugyanis községünk képviselője felfogta a dolgok mibenlétét, hogy községünk személy- és vagyonbiztonsága nem állhat meg úgy, a miként volt az eddigi felelős örök alatt, és mult évi nov. és folytatól december hóban tartott képviselői gyűlésből 144 és 152. sz. a hozott határozatával azon megállapodásra jutott, hogy községünkben a szó teljes értelmében végkép felbomlott személy- és vagyonbiztonság felelősség nélkül oly egyénre bízassék, a ki helyét megállva, a felbomlott rendet helyre állítani képes lesz.

A választás, a megyszerte jó hírnévnek örvendő, Ivanics Sándor, volt megyei, jelenleg pedig szent-tamási, a csajkás-kerületi és több községi rendőr-biztos urra esett, a ki is mult évi december hó folyamán a községben megjelenve, a rendőrséget szervezte is.

Van pedig nálunk a csendbiztos uron kívül, tíz rendőr, és pedig 6 gyalogos és 4 lovas. — Fizetése pedig a csendbiztos urnak o. é. 600 frt és 100 frt utálány, a gyalog rendőröknek egyenkénti évi fizetése 300 frt, vagyis összesen 1800 frt, a 6 lovasnak egyenkénti fizetése egy évre 420 frt, vagyis összesen 1680 frt, az egyenruházatra kap a biztos egyszer s mindenkorra 500 frtot, a rendőrvezető pedig o. é. 24 frt tiszteletdíjat és így az egész évi kiadás kitesz 4704 frtot, vagyis 296 frttal kevesebb mint a mennyit a község eddig a felelős öröknek fizetett, lévén az eddigi felelős örök évi fizetése 5000 frt.

Szerveztetett pedig a rendőrség 3 (három) évre, azon természetes és világos kijelentés mellett azonban, hogy az esetre, ha időközben a megyei rendőrség szerveztetnék — a minthogy biztos a remény, hogy ez idő alatt meg fog történni — úgy akkor a község kötelezettsége Ivanits ur irányában megszűnik.

Hogy pedig a várva-várt és óhajta-óhajtott políciát megkaptuk, mindnyájunk közös fáradozása mellett, az érdem oroszán része nagyon t. Rózsa Imre plébános urat illeti, a ki is nemesak a közgyűlés alkalmával, de máskülönbben is, beszélt tehetségének minden erejével fellépett a hasznos és üdvös intézmény mellett, a miért is fogadják a nyilvánosság előtt szívből jövő őszinte köszönetünket.

Most, hogy az Isten jóvoltából és az emberek akaratából meg van a rendőrség, azon töreksznünk, hogy nagyvendéglőt is építsünk, és ha az is meg lesz, úgy akkora talán megéri a most nem rég elejtett óvoda-kérdése is, hogy majd ismét felvethetjük.*)

Aesculap.

Bácska régi története.

Steltzer Frigyes „Bácska története“ után fordítva.

A Dunának, de kivált a Tiszának iszapjában, sok mammutcsontot találhatni. Zentán egész gyűjtemény volt ilyen csontokból, melyek 1848 óta a belgrádi szerb nemzeti muzeumot díszítik. Schumacher Henrik cservenkai szőlőjében is ástak ki ilyen mammut fogat. Tehát következik, hogy valaha Bácskában éltek ilyen állatok. Mással a mammut-csontok közt ember-csontokra is akadnak, de nálunk soha. Mással tehát már a mammut-korban is éltek emberek, de nálunk nem.

Előkelő bűvárok nemünk bölcséjének Dél-Ázsiát tartják; innen két álló ezred évig tartott a kivándorlás Európa felé. Első települők voltak vidéünkön a kelták. Ezek a Feketetenger partjairól jöttek, a Duna hosszában egyre tovább nyomultak nyugat felé, a hol erős népekké tömörültek, úgy hogy a franciák és irek tulajdonlag kelta eredetű népeknek tartatnak.

Hogy a kelták vándorlásaik közben Bácska földjén és tartózkodtak, bizonyítják az itt napvilágra került ásatások. Így a kőkorszakból Rigicán, Vaskúton és Cservenkán kőedényeket s más efféle eszközök törmelékét találták; a bronzkorszakból O-Becsén, Karavukován, Kulán és Palánkán edényeket, urnákat és csebecségeket ástak ki bronzból; a vaskorszakból pedig egy ritka feltűnő kelta-kardot mely Budapesten a nemzeti muzeumban őriztetik.

Valjon Cornacum kelta város Bácskában vagy Szeremben állott-e, maiglan nincs eldöntve; Pulszky Ferenc Bácskába helyezi, közel a Dunához, Salamon Ferenc pedig Vukovár környékére.

A kelták után a jászokkal találkozunk Bácskában. Országuk a Duna és Tisza között terült el a Kárpátokig s a Garam folyóig, mely őket a germán eredetű quádokkal elválasztotta. Bevándorlásuk a Kr. előtti 50-ik évre tehető. Ammianus Marcellinus írja róluk, „hogy lovasok, fegyverzetük hosszú lánzsza, pán-

céljuk vásszal van bevonva és kisfűtött szaru darabokkal mint tollakkal kirakva; legtöbbször herélt lovakon nyargalnak, melyek ügyesek és engedelmesekek; rendszerint egy-egy több lovat visznek magukkal, hogy az egyiknek kiürültével, a másikra szállhassanak. Nagy területeken száguldanak át ha az ellenség kergetik vagy neki hirtelen hátat fordítanak.“

Királyuk Trajánus császár óta többnyire kegyenci viszonyban volt a római Caesarokkal. A Jászoknak és Quádoknak hivatásuk lett volna a római területet más barbárok rabló berontása ellen védelmezni; csak hogy ezek szívesebben egyesültek amazokkal közös tolvaj kirándulásokra a római tartományok ellen. Marcus Aurelius császár (161-184) jóformán egész uralkodása alatt kénytelen volt a Jászok és Quádok ellen háborút viselni. 172-ben elkalandoztak egész Pannónia belsőjébe, a mostani dunántúli kerületbe. A római legiók által megkergettetvén, ezeket a Duna jegén várták be, ahol azonban szerencsétlenül jártak. Legyőzve, bár meg nem hódolva, kényszerültek minden lopott jószágot visszaadni és megfelelő zsoldért 8000 lovas római hadiszolgálatra állítani. Marcus Aurelius a jászok földjén keresztül két országutat is veretett, melyeknek aligha nem egyike a mi római sáncunk. Commodus császár a jászok és quádok országát római tartományokká akarta változtatni; ezért sok elfogott jászt és quádot Britannába és Itáliába szállított s a Duna bal partján várakat építtetett, melyeknek egyike névszerint Unagrinum, Begecsnél a Tatárnica nevű határreszen állott. Ezenfelül Tíelnél, Bácsnál és Bezdánál is találtak római katonai épületek maradványait. Továbbá a jászoknak szigorúan el volt tiltva a Dunától két mérföldnyi távolságban gunyhókat építeni. Azonban mind eme rendszabályok sem bírták a merész lovasokat római járom alá hajtani. Ha ma meggyőzték őket, holnap ismét előbukkantak, nyilván azért, hogy tőlük a békét drága áron megválták. A jászok neve előfordul még az ötödik században is, midőn Beuga és Bakai nevű vezérek alatt Singidunum városát, a mostani Belgrádot elfoglalták. Csak a Góthok és Kúnok rendkívüli tömege tudta ezen szívós és bátor népek erejét megtörni s a legutóbbi idők is Jászok nevet viselt egyik magyarországi vármegye, vagy azért, mert itt volt a jászok fővárosa, vagy azért, mert ezen egységes népek utolsó maradvékai itt tartották fenn magukat legtovább. A jászoknak egy jelentékeny része a vandálokhoz csatlakozott és Spanyolországban telepedett le, ahol utódaik a spanyol nemzetbe olvadtak. Vallásukról csak annyit tudunk, hogy az isteneknek lovakat áldoztak. Nemzetiségüket illetőleg a medusokkal és perzsákkal rokon árját nép voltak.

Az ötödik század első felében Bicskát a világhódító Attila alatt a hatalmas hunok, ez az ugor nép faj; azután 455-493-ig a herulok laktak, mely utóbbi germán néptörzs és eredeti hazája a skandináviai félsziget volt.

A herulokat a longobardok szorították ki; ezek azonban már 568 körül Itáliába vonultak, a hol egyik tartományt Lombardiának neveztek el róluk. A longobardok is germanok voltak és azelőtt az Elba partjain Brandenburgban laktak. Azután következtek az avarok, ez az ugor nép, s itt maradtak 793-ig, a mely évben országukat Nagy Károly frank király feldulta.

Sok tudós azon nézetben van, hogy az ugynevezett római-sáncok keletkezésüket nem a rómaiaknak, hanem az avaroknak köszönik, a kiknek országában katonáik tanúsága szerint kilenc hatalmas sánc állott gyűrű elnevezés alatt. Ezen gyűrűkben a frankok anynyi felhalmozott kincset találtak, hogy az arany érteke egyharmadára szállott le. Egyik ilyen gyűrű lehetett az alsó-bácskai római-sánc is, mert ugyszólván lehetetlen, hogy ilyen kezdetleges munka, mint ezek a sáncok, római mérnökök vezetése alatt keletkezhetett volna. Az avarok után a Bácskába jöttek az első szlávok és pedig Miklosich szerint a Szlovének, Sáfárik szerint a Bodrikok. „A Bodrikok országa — írja Sáfárik — a Duna jobb partján a Timok és Morava (kelet szerbiai) folyók között, a balparton pedig a temesi Bánságra és Bácskára terjedt ki. A Bodrogh nevű vár és megye a Bodrikoknak köszönik nevüket.“ Hogy a Bodrikok, ezen bulgáriai szlávok, a Timok és Morava folyók között laktak, az bizonyos; csak hogy Eginhard, Nagy Károlynak kortársa és évkönyvelője, a kire Sáfárik hivatkozik, a Bodrikoknak duna balparti birtokairól nem tud semmit. De azért igaza lehet Sáfáriknak, mert a legrégebb, vagyis Anonymus-féle magyar krónika szerint a kilencedik század végén, mikor a magyarok bejöttek, Bácskában bolgár szlávok laktak, kik fölött Zalán király uralkodott, Títel székhelyel.

MELANCHOLIA.

Két hangulat uralkodik újabb időben, mely minden emberben egymást fölválja, ha mindjárt az egyik vagy másik gyakrabban visszatér; e hangulat, mely már mint olyan nem alkalmas a világ szellemét magában foglalni, tehát a világot objectivitással szemlélni nem engedi, mégis világnézetté emelkedni iparkodik. Pedig e célból tulajdonképpen nem tétett egyéb, minthogy ezen hangulatoknak a latinból átvett az adjectívumot jelző ragjait substantívumba változtatták át: optimismus és pessimismus. Ezen fogalmak adjectív alkalmazásai a kedély állapotát tartalmazzák; substantív alkalmazásban pedig a világ fölismerését vélik kifejezteni. Azonban a legegyszerűbb ész is könnyen beláthatja, hogy ha a philosophia a világ igazi alkotásának fölismerése, akkor ezen valódi alkotás a világ egy véletlen, egészen subjectív kényelme vagy kényelmetlenségéből észrevehetően nem létesülhetett. Hogy jól vagy rosszul érzem magam, az eszemnek tartalmat nem ad, és ha bebizonyítva is volna, a mi nagyrészt így is van — hogy a creaturáknak borzasztó többsége, ember és állat, egy keserves létre vannak kárhoztatható, úgy ezen érzett hatásból a világ fő alkotásai még mindig nem ismerhetők fel. Ha a jó és rossz kedv, a rózsás és fekete üvegek, melyeken át a

világot nézzük nem változnának minden embernél, ha ama hangulatok képviselőinek egyike szilárd maradna: még akkor is mindig két ellenkező létezne, pedig a világ igazi alkotása csak egy lehet.

Semmi sem fogadtatik oly háládatosan és semmi nem terjesztetik a világ által oly nagy mértékben, mint épen egy kedélyes tévedés. Minthogy a vidám és komor benyomások, melyek mint véletlen és mellékes következmények philosophiai systemákban erednek, közvetlenül szívhez fordulnak, azon tévedés merült fel, hogy optimismus és pessimismus substantialis philosophiai fölismerések, ámbár ezek csupán szellemi tekintetben teljesen üresek és tartalom nélküliek. Ép úgy adhatna vagy fejezhetne ki gondolatot a falat akként, a hogy az a szájból jól vagy rosszul ízlik.

A tévelygésnek annál népiesebbé kelle válnia, minthogy a tudatlanság magát olesó áron tanulási és gondolkodási tevékenység nélkül vágyik diszítani. És mivel optimismus és pessimismus magában még épen semmit sem fejez ki, tehát tanulni vagy gondolkodni épen nem kényszerít és mégis rögön philosophiának vétetik, mily könnyű és kényelmes dolog volt Schopenhauer és Hartmanról tárcákat írni! Ha szabad ama véletlen hangulatokat az ő buvárkodásaik leglényesebb sőt egyedüli eredményeként tekinteni, ép úgy lehet systemaik egész tartalma és értéke fölött is merész tudatlansággal túlmenni.

Azonban nem philosophiai kutatás e helyen a célo. A tévedés, mely szerint a világnak jól vagy rosszul érzett alkotásából annak tartalmát, lényét és fölismerését levezetni akarják, sokkal időszerűbb, mint a modern discussió Schopenhauer és Hartmanról. Ha a tévedés jelenleg mint pessimismus játszsa az az első hegedűt, úgy az mint optimismus adta a hangot azon esetben, a midőn Leibnitz a világok legjobbját a praestabilitat harmoniát demonstrálta, sőt Voltair hatalmas és halhatatlan „Candide“ című satírája sem akadályozta, hogy Panglos egy még maig sem meghaladott etikának az optimismusnak, tehát egy szellemileg üres, a gyökerét kereső moral-philosophiának üsytjává lőn.

A világ lényét és az ember rendeltetését magyarázó mindkét irány alkalmatlansága mellett a lehetetlen megkísérlésénél e tekintetben mégis sokkal nagyobb ellenszenvet kelt az optimismus, mint a pessimismus. Ez utóbbinak ad oculos demonstrálhatta, hogy világnézetet képezni akarni, nem egyéb mint nevelés. Minden korcsma, minden lakodalm durrat fölötte, mert mint egyik német költőnk mondá: „Duch Hunger und Liebe, erhalt sich das Getriebe“; éhség és szerelem pedig fanatikus optimisták; azt hiszik, hogy: megelégedés és szerencse e földön lehetőséges, s ezen hitüket és annak megvalósítása utáni törekvést még a legrosszabb időkben, háboruban, ostromállapotban, vésznel, a szegénység és szükség nyomása alatt sem adják föl. Mig a gyermekek ősz hajjal és elrontott gyomorral nem jönnek a világra, addig az ember majd mindent elkövetend, hogy a világot örökké folytassa, mielőtt azon meggyőződésre jut, mi akkor már nagyon későn jó — hogy jobb lett volna megsemmisítésén dolgozni.

Ha a pessimismus mint philosophus a szegény bolond, a megcsalt, úgy az optimismus egy hasonló őt nem illető szerepben mint csalo gyakorol benyomást. Nála az ész tévedéséhez csatlakozik az is, hogy a szenvedélyt fölismerésnek tekintti, hogy a szív elfogultságát, mely minden teremtés kimondhatatlan keservei elől elzárkózik, hogy az élet, a közvetlen és szüntelen jelenlevőt a kint, engesztelődő egy ködös jövőbe, egy hamis idealismusba, a fejlődés állítólagos céljába, a világ nagyszerűségébe és igazságába helyezze.

Az optimismus a pessimismus elleni fegyvereit kizárólag azon tévedésből szedi, mely mindkettőjük közös tulajdona. Ha például az optimismus az ugynevezett világi szenvedést csúfolással és gúnnyal üldözi, úgy az annyiban igazolva van, a mennyiben ez egy pusztá érzésből a tanulsághoz, a fölismeréshez, a dogmához akar fölemelkedni. Annnyira azonban a jogosultság épen nem terjed, hogy csak a pusztá érzésnek is létjoga elvitáztassék.

Es viszont ha emberek, kik jól érzik magukat — az ellen tiltakoznak, hogy természetes vidámságukat az általános sajnálkozásnak áldozzák, egy teljesen jogosítva vannak arra, hogy magukat az ember és állatvilág szenvedéseitől minden áron zavartalanul saját individuális állapotukba a lehetőségig visszavonják. Jogtalanságuk csak akkor kezdődik, ha subjectív tetszésüket egy systemába helyezni és világnézetté alakítani akarják, ha az optimismusnak merészsége van, magát philosophusnak kiadni.

Az optimismus és pessimismus e sötét világban egy fáklya képezésére egyformán alkalmatlan, és mégis ennek megkísérlésénél t. i. mint morál hirdetőik egészen különböző sorssal bírnak. A hízog festő világban nem ámit senkit sem inkább, mint azokat, kik csalva lenni akarnak; minthogy pedig ezt mindenki a ki remél, tehát a többség akarja, úgy neki nagy közönsége van. Ámbár mindig biztosabban és mindinkább szélesebb körökben tudják, hogy a dolgok optimistikus felfogása pusztá phrasiskokban múlik el, mégis nagyon szeretik hallani. Időnkben nagyobb hasznót nyújtana a festő, ki sötét színekkel fest. Ő is ugyan haszntalan fáradozik szenvedélyeinek philosophiai objectivitást adni és pedig minden saját nyomorának összegzésével összes illúsiók elősorolásával, melyeket az emberiség a természetbe, szerelembe, haladásba stb. helyez; de a kedély pessimistikus érintései, ha nem is tartalmazzák a tudomány magvát, mégis azt mintegy képletekben kifejezik; symbolszerűen inkább megközelítik az igazságot mint az optimistikus phrasiskoknak könnyen felismerhető hazugsága. A pessimistikus reflexiók üdvössége jelen időnkben abban rejlik, hogy a földi javak utáni heves és fanatikus küzdelemmel és a sikertelenség fölötti túlhatalmas érzéssel szemben — minden ily forrón óhajtott földi birtoknak helyes érték becslése vagy inkább értéktelensége csak jótékony lehet. Ezen szempontból tekintve Taubertnek „Pessimismus“ című könyvecskéje épen inkább világiasan gondolkodó mint tudományosan érdeklődő körökben nagyobb figyelmet érdemelne.

*) Hát a gőzhajóállomás mikor kerül sorra?

A felkiáltó biológiai tévedés, melyben ezen irat és a Hartman-féle filozófiának téves következtetéséhez való ragaszkodásánál fogva — el van fogulva, hogy a világgállapot tagadhatatlan elszomorító hatásaiból a gondolkodásra, a fölismerésre és az embernek ethikai magatartására nézve egy irányú létesülhet, hasonmását csak az ellenkező irányú hibában leli, az optimistikus tévelygésben, mely szerint életkedv és halálfélelem, e hazug eszközök, melyek a természet által a fajok megtartására használtak, logikailag alaposak volnának, a fölismerés tartalmát bírnák és a gondolkodás és erkölcsi cselekvésre vagy mint azt nevezni szokták, az ember rendeltetésére nézve mérvadók volnának.

Ezen képzelődés annyira el van terjedve, hogy minden legyőzhetetlen és nem pillanatnyi esély által eszközölt szomorúságot betegségnek (hipochondria, spleen) magyaráznak s az egészséges emberről a mélaságra való hajlamot lehetetlennek mondják, valóságban pedig a színelg alaptalan melancholia mindig a legjelesebb természeteknek ismerve volt, egyes emberek nemességeinek bizonyítéka, kik ha nem is filozófiai tudattal, de magasabb ösztönnel képesek voltak a természet játékában, az életkedv és halálfélelem káprázatai mögé, vagy mint az indus mondaná a maga fátyola alá tekinteni.

A hallgatag trappisták kolostora Franciaországban egykor egy nemes embert birt lakóul, ki nem válós indokokból, sőt teljesen hit nélkül és egyedül melancholiából lépett be e rendbe. Ezen rendnek szigorú szabályai és kemény observanciái által akart ő az ugynevezett életörömök semmisége és nyomorultsága iránti meggyőződésének tetteles kifejezést adni, s a világyűlölet és elzárkózottság utáni vágyának magát zavartalanul átengedni.

Negyven éves volt, a midőn magát felvételé. Régi elhatározását legutóbbi tapasztalata teljesen megelégedéssel egy súlyos jogtalanság, melyet rajta egyedül barátja elkövetett, ki izlését, gondolkodását és életvezetését osztotta, s kit már azért sem tartott képesnek ünérkedni és jogtalan cselekvésre, mivel csekélybe vette azt, mi után mások szenvedéllyel vágytak.

Harminc évig lakta ezen nemes ember celláját, melybe az egész hosszú idő alatt kivüle más halandó lény nem lépett. Maga tisztogatta a cellát. Kora reggel helyett gyakran már éjfélkor elhagyta pamut paplannal ellátott ágját, hogy az oltár elé lépjen. Élete az előirt gyakorlatok és nélkülözések közt mult; az ősi „momenti mori“-n kívül soha egy szót nem szólt; társait keze vagy tekintete soha nem érinté. Szigorubban mint parancs vala, körülvevé magát absolute magánnyal.

Midőn hetven éves lett, egy reggelen érzé, hogy testi ereje nem sokára teljesen kifogy. Mégis felkelt mint rendesen a gyakorlatra, s midőn cellájába visszatért lefeküdt, hogy örökké nyughasson. Először talán harminc év óta nehezen felsőhajtott.

Az ajtó megnyílt s a testvérek egyike lépett a haldokló ágyához. „Tudom, hogy életed végén vagy“ mondá az idegen szerzetes „van-e még e földön kívánságod vagy gondod?“

„Nem magamért“ viszonzá a másik „egy barátom volt, tiz évvel volt fiatalabb mint én, s talán már egészen a világ romlásának engedé magát, nem kellett volna őt elhagynom.“

„Nem hagyta őt el“ szóla a szerzetes „két évvel később, a mint e rendbe léptél, ő is felvételé magát. Legyőzhetetlen melancholia, melyet veled mindig osztott, csak a rajta elkövetett bűn után vett rajta a lehatalmasabb erőt. Huszonnyolc év óta folytatja vezeklését, hogy a mellette lévő cellában hallja, mint emlited naponkint nevét és hogy magányodat ne zavarja, magát meg nem ismerteté. Boocsáss meg, hogy ezt most teszem.“

A haldokló kezét nyújtá barátjának és így szóla: „Egy szép perce van az életnek és ez: az utolsó.“

AZ ÉN BOSZTUM.

Írta: Xanctus.

Gyönyörű nyári nap volt. — A nap arany korongja már magasan állott az égen, és élető sugaraival leszállott a földre, hogy átmelengesse a nagy légtengert, — midőn hirtelen hirtelen futott a faluban, hogy Lános András valami sárga cédulát kapott, a miből azt bötűzték ki a falu vénei, hogy 48 óra alatt be kell rakkolnia.

De hát hová is kell mennie, aggodalmaskodék a falu népe? Tán csak nem háborúba most, midőn lakodalmat ilni készül? oda bizony, még pedig elviszik őt messze falujától, messze idegen országba.

Oda kellett hagyni faluját, oda szülőházát és oda a mindennél kedvesebb mátkáját, a kivel pedig már jegyben járt, és ha az Isten haragja így közibéjük nem sújt, hát pár nap múlva össze is keltek volna; de hát: „Szegény ember szándékát boldog Isten bírja!“ — András tudta mi a regula; kinyomtatták azt rajta az alatt a 3 év alatt, míg a regimentnél szolgált; nem is húzódozott, hanem vérző szívvel és csillogó szemekkel követte a parancsot, mert nála is első volt a haza s azután jött a szerelem, mint a költő is mondja:

„Szabadság, szerelem
E kettő kell nekem;
Szerelemért feláldozom az életet,
Szabadságért feláldozom szerelmemet.“

Mielőtt útra kelt volna, érzékenyen búcsúzott el kedves mátkájától Sipos Erzsitől. — Hisz ez volt most már mindene: gyöngye, szerelme! ő érette égető vérző szive, őt birni volt a legnagyobb boldogsága, és most, midőn már a menyegző napja is meg volt határozva, a kegyetlen végzet oly borusra változtatta derült égüket, mint a legfeketébb fergeteg a kékszíni eget! — Valódi tüzpőrbája volt ez az Isten kísértésnek.

Majd megszakadt szive bánatában, midőn forró csókokat nyomott kedves homlokára, melyekkel egyúttal azt akarta mondani, hogy: „Soh' sem felejtlek el!“

Csak arra kérte kedvesét hogy be ne szennyezze lilium arcát, és őrizze meg tiszta szerelmét addig, míg visszajöved, — ha ugyan a kegyelmes ég meg fogja menteni a gyilkos haláltól életét, — és akkor csak a rideg sir választja el őket egymástól!

Erzsike zokogva borult András nyakába és sírt, hosszan, nagyon hosszan, míg végre is alig hallható hangon azt rebegte: „Szer . . . szeret . . . lek, hü leszek . . . mindvégig, hü a . . . sírig!“

Törődött szívvel, de a hü szeretet reményének zöld ágával feldult keblében ült András a robogó vonatra, melyről oly szépen megörökítették az a nótát, hogy:

„Verd meg Isten a gőzköcsi kerekét,
Miért vitte el a legények elejét?
Maradt itthon kettő, három, nyomorult,
Rátok lányok még az ég is bebörült.“

Néhány pillanat múlva a szivetrázó jajgatások örült hangjai elvesztek a néma légtérben, és csak a lo-bogó kenderék adtak még jelt az örök hűséget vivő dü-börgő vonatoknak.

Sokáig néztek még merően a messze távolba, mialatt az égboltozatát is pirosra festette az égi festa ecsete. A leáldozó nap Erzsike kisírt szeméire és ő fájdalomtól, kipirosított arcára vető utolsó aranyszínű sugarait. És oly szép, oly bájos volt a falu kis „libája“ e pillanatokban, hogy nemcsak Andrásnak, de még másnak is megesett volna a szeme rajta. Gyönyörű szőke haja kék pántlikákkal vastag füzereibe fonva lógott alá derekát, magas szabályos homloka alól, szendén ragyogtak ki a forró könnyektől áztatott nagy kék szemek; gümbölyü arcának rózsáit még inkább kifestették a fájdalomnak szűrő töviszei; az egész kis teremés elragadó volt. De nem is hiába neveztek őt a falu legszebb lányának.

Ezalatt András sudár alakját már messze ragadta a vasfejű szörnyeteg; szeghaja fűrteivel nem járszott kedvese többé; forró csókjait az ablakon becsurránó alkonyi szellő nyomta kedvese helyett sima ajkára; tömött fekete bajusztalán meg se pödörítette többé, ragyogó bogár szemek bágyadtak, fénytelenek lehettek, egész valóján valami lázas szibbadság futkoshatott keresztül, mert ő sirni nem tudott, hanem csak érezni, és így neki a fájdalom kétszeres volt.

Testében megtörve ért a falu legszebb legénye rendeltetési helyére, de lelke ép és friss volt, mert teljesen birta mátkájának hü ígését: „Szeretlek mindvégig, — a sírig!“

Pedig mennyire csalódott szegény! Ha csak gyantotta is volna előre sorsát, bizonyára másként cselekedett volna, és reménye, élete boldogságának megfontóját maga előtt küldte volna a másvilágra — Plutó országába.

De: „Az ember tervez, Isten végez.“

Igy történt szegény Andrásal is, kit hagyjunk most magára, és térjünk haza a faluba.

Az embernek vele született tulajdonsága az, hogy feledni szeret.

Míg a feje fölött zúgnak a zivatar vészjelentő harangjai, míg az élet-halállal fenyegető örvényt ki nem kerülte, esküszik mindenre: égre, földre! Ha pedig elmúltak a cikázó villámok, melyek minden pillanatban lesújtással fenyegették, ha a fekete felhők mögül újra kisírt a ragyogó napsugár, — úgy meglazulnak a tett fogadalmak keblében, lassabban ver a szív, és lassacskán mint ősszel a sárguló falevél lehullanak a fogadás bimbói is, még mielőtt virágot hajtottak volna, és elhagyja őket a feledés hideg szele és viszi messze — a feledés sötét tengerébe!

Es most bizonyára azt kérded tőlem szives olvasó, hogy hát talán Erzsike is elfelejtette Andrist? Hisz oly igazán ígerte, oly híven esküdött meg szavaira, mint akarcas az oltár előtt! Ha nem lett volna szive, ha nem lett volna asszonyi szive, talán hü maradt volna örökre! De nem tudott szívén uralkodni.

Vagy tán nem szerette Andrist, és mást is hor-dott dobogó keblében? Nem. Szerette, nagyon, igazán szerette, de ő is csak asszony volt és így ingatag mind a nádszál, melyet a legkisebb szél is tövestől dönt ki alapjából.

Mint az „Alföld“ csalfa délibábja hálójába keríti a vándorló utast, ki enyhítő forrás helyett feneketlen tengert lel keblében, ugy tudta Erzsike is szelid tekintetével akaratlanul is hálójába keríteni a szerelmi utasokat, kik azonban kezdetben enyhítő oáz helyett puszta sivatagot találtak keblében, és minden szavuk hajtörést szenvedett a tiszta érzelmeknek korbácsoló hullámain. De az idő vasfoga mindent megemészt; a jót a rosszal, az igazat az igaztalannal együtt falja föl, sőt még a szív érzelmét is megrozsdásítja.

Es így történt ez Erzsikével is.

A falu leggazdagabbjának, a bíró fiának is oda tévedt a szeme párja, arra a nyíló virágra, kit a titkos bú emésztett kedvese után. András távozása óta naponkint ott andalgott Erzsikéjék ablaka alatt és leste az áldott pillanatot, midőn a hü szeretőt megtekinthette. Eleintén megelégedett azzal is, ha a gyönyörű kék szemek egy-egy melegítő sugara tévedett zaklatott keblére az ablakon keresztül. Meg azzal, ha a szelid teremtés karcsú árnyéka lebbent föl kéjvágyó szemek előtt. De éppen e titkos tekintetek csak fokozták a vágyat keblében Erzsike iránt, és fölélesztették a szerelem hevénék izzó üszkeit, aogy lángot vetve mihamarabb fölemészék a mástól elrablott boldogságnak békés gyümölcseit.

Sokat ügyelgett már az ablak alatt, sok kísérletet vitt már véghez, hogy Erzsike szivét megnyerhesse; megpróbált mindent, de a tiszta lilium nem hagyta magát letörni, hanem illatos kelyhéből szüz szerelmet lehel az égnek, — az ő egyetlen Andrisa iránt.

Most látta csak bíró uram fia, hogy mennyivel nagyobb legény András mint ő; hisz ő még egy zsenge virágot sem tud leszakítani hatalmas kezeivel?! De hát hogy lehet az, hisz a falu többi leányai bomlanának utána csak a kis ujját kellene mutatni, az árva Erzsike meg tudni sem akar felőle; pedig hát ő sem utolsó legény a faluban, azután meg ugy gondolja, hogy egy cseppet sem alább való Andrisnál, mert hát pénze is van, meg aztán a bíró fia is, meg a jó Isten tudná meg, hogy mit el nem sorolt ott kinos haragjában, de hát biz a még tiszta éretyeken nem fogott volna még az öreg bíró uram pálcája sem!

Erzsike tisztán érezte keblében a szerelem kiolthatatlan tüzeit az ő kedves barna „babája“ András iránt, kit ugyan messze földre vittek tőle, de a jó ég

majd vissza vezérli, és akkor . . . forró csókjával fogja majd lemosni a keserűség és fájdalom undok piszkait, és . . . örökre egymásé lesznek, még a síron túl is!

Boldog órák voltak ezek, midőn így elandalgott Erzsike a multak kedves emlékein, és kecségető reményekkel töltötte el pici szivét a jövőnd titokzatos-sága fölött.

Boldogtalanok azok, melyek a bíró fiának keblét búval és szomorúsággal tömték meg kudarcái miatt, és elkedvetlenítették az élettől.

Soká emésztette már magát szörnyű gondolatokkal, kerülte az embereket és kereste a magányt, hogy fájó szivét behegeszthesse; de egy-egy megújuló emlék Erzsike szelid tekintetéről még nagyobb és nagyobb sebet ütöttek szivén, és a fájdalom és szegény égető pirja alatt már-már leroskadt a kebel, midőn édes szülője hosszas faggatására elé tárta szivének érzelmeit és egyedül boldogítható kívánságát: Erzsike birhatását.

Biróné asszonyom sokáig habozott, míg leküzdte nehéz gondolatait, mert félt a darázs-fészékbe belé nyulni, nehogy megdagadjon fituskája; de végre is elszánta magát a nagy munkára, mert hát az ő kedves magzata ugy kívánta.

Mit ne tenne meg az anya gyermekeért? Hát ha a pokol kapuin kellett volna erőt venni, valjon nem folyamodott volna-e biróné asszonyom összes rafinériájához, valjon nem kerítette volna-e hatalmába az ég boltozatát is? Oh igen! Ő ehhez nagyon értett, mintha csak 12 iskolát tanult volna ki.

Socrates felesége Xantippe volt, de biróné asszonyomhoz képest még csak szelid angyal; az ő szavai jobban csíptek, mint bíró uram nyirkos pálcája. Másrészt pedig ha kellett, édesebbek voltak a leg-édesebb méznél is. E két fegyverrel jobban felruházta őt a természet, mint a falu babáját, ki különben szintén híres volt körmönfont filozófiájáról.

Ha kellett az egyiket, ha kellett a másikat, min dig ügyesen tudta használni. Most is az utóbbi fegyvert sötögette Erzsike, és az, golyó nélkül is megtette hatását.

Lassanként készítette elő a zivatart, és csak mikor elég erősnek vélte: ütötte le a sujtó menykővével — mint a magasban repülő sas szákmányára, — Erzsike fejére, hogy azt elkábita.

Mikor Erzsike vizért járt a kútra, meg megszólította; édesgette magához, mint az anya lány kegyerrel szeretett magzatát, és sok faradozásába, de még több mézes szavakba került hálójába keríteni a hitetlen kis teremést, mert bár bimbójában virágzott még a rózsafa, de tuskái szúrósabbak voltak, mint a nap lángoló heve.

Végre is sok ígérgetések és csábítgatások után meghajlott a „gyenge csemete“ és lassankint szinaranyának tartotta biróné asszonyomnak különben érc szavait. Nem idegenkedett többé a kis árva bírók házához sem, de sőt bejáratos is volt már, valaminthogy a bírók fia — Pista — hozzájuk. A csábító kigyó ezentúl nagyon vigyázott, hogy ki ne engedje kezei közül ártatlan szákmányát.

Pista naponkint vigabb lett, és az élet rózsái újra kivirítottak arcán. Hisz ő már elérte célját és boldogságának netovábbját. Megtalálta Erzsikében azt, amit keresett: szive választottját, élete virágát!

Azt hitte, hogy már is a paradicsomkert kellő közepén éldele a sok keserűség után megszerzett drága perceit boldog életének.

Szóval túl volt ő már az árkon.

Erzsikén még néha-néha észre lehetett venni a titkos bűnök romboló hatását, és sokszor mély sóhajok feszítették meg keblének mar meglazult húrjait, de a sok csábítgatások mindenkor erőt vettek gyenge szivén, és eleintén ugyan kisírt szemekkel, később pedig csak egy-egy éles sóhájjal nyugodott meg szerencsétlen sorsában, mely tőle Andrist oly messze ragadta a halál torkába, hogy még koszorút sem tehet le rögös sírhantjára!

Hát András elveszett, meghalt a csatában? Igen el, de csak biróné asszonyom lajstromában volt kitörölve András az élők sorából, különben pedig ott osztotta a halált hősi elszántsággal két sebből is vérezve, s nem is álmódva azt, hogy itthon golyó nélkül ütök szivét keresztül, és réá mérik azt a csapást, melynek égető sebe kinos halált okoz vérző szivének!

Ő mindezekre nem gondolt, esze ágában sem volt, sőt ha tán valaki ezt szemébe merete volna mondani, kész lett volna kését háromszor is megforgatni irigy keblében.

Nem, ez nem lehet soha!

Pedig míg ő küzdött vérzett
Erzi szive mással érzett!

S míg ott a férfiak csatája volt, addig itt a lelkék vivtak egymással nagy tusát és rombolták szét azt a birodalmat, melynek boldog megelégedés a neve.

Míg ott a puskapor szagától iszonyodott a félénk, gyáva erő, addig itt a legerősebb harcra is meghátrált volna azon faltörő kosok előtt, melyekkel az igaz szeretet várának tiszta érzelmeken felépült falait rombolták szét.

Erzsike már testestől lelkestől Pistáé volt.

Egymásért égett keblük, egymásért dobogott szivük. Szerették egymást nagyon, kimondhatatlanul. Elfelelte már rég Erzsike azt, hogy miként dalolta el estenden fülemüle módjára András nyakába borulva azt, hogy:

„Kétszer nyílik az akácia virága,
Szerettelek galambom de hiába,
Még bánod még, vissza is sírsz engemet,
De szivemnek kétszer nyílni nem lehet.“

Es mikor ezt eldalolta, hiába vetette rá András szelid kék szemek, ki így kiáltott föl büszke lélekkel: „Igazán?! . . . Erzsikém, kincsem, szerelmem!“

Kétszer nyílt biz az övé, mint a hűtlen akácé. De nem egészen ő az oka, mert hát András meghalt (?) Igy hirdették ezt mindenütt, — és ő gyenge szivével hitt a szavaknak, mert már az egész falu száján csak ez forgott, sőt az öreg mostoha is így erősítette.

A kis „ne nyulj hozzám“ virág illatos kelyhébe fogadta tehát azt a döngő darazsát, mely fullánkjaival halálos szúrászt ejtett harmatos keblében.

A gyásznapok elmúltak már. Andrist nem emlegette többé senki sem Erzsikéék házában; legföllebb az ősz hideg szelétől elkaptott sárguló levelei annak a nagy jegenye fának, mely oly sokat tudott volna mesélni e régi szerelmes párról, — sugdosták még szégyen Andris nevét; de ezek is lehullottak, és a tél fehér lepedőjével takarta el ártatlan suttogásaikat.

A paradicsomkertjé dráma, hol bíróné Pistája volt az Ádám, Erzsike az Éva és bíróné asszonyom a kigyó, már vége felé közeledett.

Nem sokára kellett a lakodalomnak is megtörténnie, nehogy az a paradicsomi édes alma idő előtt keserűvé váljék.

Erzsike mostohája már rég elkészítette hozományát: a tulipiros ládát, meg a három dunyhás ágyat.

Már csak napok választották el a kedves párt a lakodalom napjától ép úgy mint előbb, midőn még Andrisal járt jegyben. Végre eljött a nagy nap. A lakodalmas nép mindkét háznál szépen gyülekezett; a szekerek egész sorokat képeztek, melyek előtt pánthias lovak prüszkölték az örömtől és vagdosták vasszegű körmeikkel a poros földet.

Felült a násznép, hogy a halvány menyasszony a pártát főkötővel cserélje fel.

Midőn a menet megindult, a tüzes ménnek oly porfelleggel vertek lábaikkal, mintha csak hosszú sűrű felhő ereszkedett volna le az égből.

(Folyt. köv.)

Bölcsesség.

Tanuld az életbölcselet!
Kutasd fel érte a mélységet:
Kutasd fel érte — szivedet.
Lesz majd odáig vezérfényed:
A lány szeme — odáig éget,
Szerelmedig az elvezet.

Nem könyvből lehet azt tanulni;
Érezni kell azt, nem csak tudni,
Érezni forrón, melegen.
S egy élet nem is sok reája!
Mikor legszebbik tudománya
Te benned van csak, szerelem!

Oh ez a szív olympi élve!
Ez az erő, mely tűr, remélve
Szebb, boldogabb napok sorát.
Bizony, túrnunk is kell e pályán,
Bizony, az Éden mellett Ádám
Csak így üté fel sátorát!

Bizony, csak úgy szép ez az élet,
Ha a kedvesből feleséget
Szeres nekünk e bölcseség.
Csak úgy szép, bárha van küzdelme;
Hisz oly fényes a nap se lenne,
Ne volna csak az éj setét!

Oh bölcsesség, te véghetetlen!
Örök-törvény az örök-rendben,
Mely öröködi a szív felett:
Bár mindig úgy megőrizhetnéd,
Hogy a fájdalmak soh'se tennék
Örültekké — a bölcsüket!

Dömötör Pál.

Pattantyú.

Egy alkalommal kérdé a pap tanítványait, hogy ki tudná megmondani, mi a bójt? Hát bizony nem nagyon emelgették magukat a tanulók, míg végre hosszú unozás után felállott egy cigány diák — No hiam, mi a bójt? — Bójt azs, ha a salona elfogy.

NYILTTÉR. *)

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS

hazánk egyik legszépségsavdusabb
SAVANYUVIZE

kifűző szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál
s a gyomorban az idegrendszer bántalmáin alapuló
bajokban. Általában a víz mind azon köröknél kiváló
figyelmet érdemel, melyekben a szervek élet támogatása
és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.
1883. évben 1 millió palack szállított el.

Fris töltésben
mindenkor kapható

Édeskuty L.
m. kir. udv.
ásványvíz-szállítónál Budapesten.

Ugyisint minden gyógyszerárban, fűzkereskedésben és vendéglőkben

Raktár: ZOMBORBAN 12-4
Weidinger Sándor és Zsigmond uraknál.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Kivonat a budapesti Rókus-kórház statisztikájából.

K. Mihály felvételt október 3-án. A kézlő és lábizületben heves fájdalmakat érez; ezen említett helyek duzzadtak, beteg lázas. A kórházban 3 hónapon át mindent megkísértettünk gyógyítására, de eredménytelenül, míg végre a

„REPARATOR“-rali bedörzsölés után

a beteg mintegy ujjaszülöttnek érezte magát, s január 5-én teljesen gyógyulva kibocsátott.

Dr. MORVAY.

A „REPARATOR“ kapható gyógyszerárban, kis üveg 50 kr., nagy üveg 1 frt Magyarországi főraktár: Budapesten, Kalvintér, a „Magyar Korona“ gyógyszerárban.

Zomborban kapható Gallé E., Szabadkán Joó K. urak gyógyszerárban.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

4421. szám.
k. ig. 1883.

Pályázati hirdetés.

Gajdobra községében leköszönés folytán üresedésbe jött szabályrendeletileg évi 500 frt készpénz fizetéssel javadalmazott és nappali látogatásért 20 kr. éjjeli látogatásért pedig 50 krnyi díjjal összekötött községi orvosi állomásra — miután 3816/köz. 1883. szám alatt folyó évi november hó 3. napjára kitűzött volt választás pályázók hiányából meghiusult — ezen új pályázat nyitattik.

Felkértenek ennélfogva mindazok, kik ezen állomásért pályázni óhajtanak, hogy orvosi oklevéllel, továbbá eddigi netáni gyakorlatukat igazolva, egy magyar nyelven kívül a német nyelvnek ismeretéről tanuskodó bizonyítványokkal kellően felszerelt pályázatkérvényeiket alólított szolgabírói hivatalnál kizárólag 1884. évi január hó 30-ig, mint a választásra kitűzött határnapig, annál is inkább benyújtsák, mert később érkezett folyamodványok tekintetbe vehetők nem lesznek.

Palánkán, 1883. évi november hó 29-én.

3-3

Dr. Eremin,
szolgabíró

Meghívás.

Az Ada-Moholi hitelintézet részvénytársaság részvényesei

folyó évi január 27-én délelőtt 9 órakor

MOHOLON

a község háza tanácskozási nagy termében tartandó

II. rendes évi közgyűlésre

teljes tisztelettel meghívotnak.

Cárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök megválasztása.
 2. Igazgatósági jelentés az 1883. évi üzleteredményről és a mérleg előterjesztése.
 3. A felügyelő bizottság jelentése.
 4. A mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentvény megszavaztatása.
 5. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság kiegészítése.
 6. Külön indítványok tárgyalása.
 7. Két részvényes megválasztása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
- Az alapszabályok 24. §-a: »Közgyűléseken csak személyesen megjelenő részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlés tartását megelőző és utolsó napjáig nevére átíratott és az a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a társaság pénztáránál letéttetett.«

Ada-Moholi hitelintézet részvénytársaság igazgatósága.

HIRDETÉMÉNY.

AZ „ADA-MOHOLYI EGYESÜLT TAKARÉKPÉNZTÁR“

értesíti részvényeseit, miszerint az 1883. évi

RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1884-ik évi február hó 10-én délelőtti 9 órakor,

a „MAGYAR POLGÁRI OLVASÓ-EGYLET“ termében tartandja.

Napirend.

1. Az igazgató és a felügyelő bizottság jelentése.
 2. A zárszámadás és mérleg bemutatása, és a felmentvény megadása.
 3. A nyereség felosztása.
 4. A választmány és felügyelő bizottság kilépő tagjai helyett, új tagok választása.
 5. Igazgató- és elnök választás.
 6. Indítványok.
- Jegyzet. Az alapszabályok 56. §. értelmében csak azon részvényesek bírnak szavazati joggal, kik részvényeiket a közgyűlés előtt 8 nappal bemutatják. Adán, 1884-ik évi január hó 7-én.

A választmány határozata alapján:

Gyetyay Béla,

vál. tag s jegyző.

Poppovics Szilárd,

elnök.

3-1

